

Flæte, Tore Kvalvaag

Vår referanse
20/01546-2

Dato
11. mars 2021

Høring - differensiert avgift på alkoholfrie drikkevarer mv.

Den norske tannlegeforening (NTF) takker for muligheten til å avgi hørings svar på høringsnotatet fra Skattedirektoratet om differensiering av avgift på alkoholfrie drikkevarer.

Høringsforslaget gjelder nærmere regler til gjennomføring av den vedtatte differensieringen.

NTF tar til etterretning at Stortinget har vedtatt omlegging av avgiften og avgiftssatsene, men er bekymret for konsekvensene av avgiftsomleggingen, både når det gjelder munnehelsen, men også når det gjelder folkehelsen generelt.

Det har vært særavgifter på sjokolade- og sukkervarer og alkoholfrie varer i mange år, og det har vært positivt sett fra et folkehelse- og tannhelseperspektiv. God folkehelse og utjevning av sosial ulikhet i helse er viktige mål. Kosthold er direkte knyttet til flere av de viktigste risikofaktorene for død i Norge. Sunt kosthold fremmer helse og forebygger kostholdrelaterte sykdommer. Reduksjon i sukkerinntak og en reduksjon i inntak av brus/leskedrikker er viktige tiltak i den sammenheng. Sukkerinntaket er spesielt høyt hos barn og unge. NTF støtter en helsebegrunnet avgift og mener at det er viktig med en avgift på sukkerholdige alkoholfrie drikkevarer. Det å bruke skatter og avgifter for å vri forbruket i en sunnere retning er et internasjonalt anerkjent og kostnadseffektivt virkemiddel som også anbefales av WHO. Avgifter på usunne matvarer regnes også som et tiltak som vil være effektivt for å utjevne sosial ulikhet i kosthold og helse, og utjevning av sosial ulikhet i helse og kosthold er et overordnet mål i Norge.

I det videre hørings svaret vil NTF gi synspunkter på differensiering av avgiften på alkoholfrie drikkevarer. NTF deler helsemyndighetenes oppfatning om det er et for høyt inntak av tilsatt sukker i Norge og at dette særlig gjelder for barn og unge. NTF støtter helsemyndighetenes anbefaling om å begrense inntak av drikke med tilsatt sukker.

NTF er derfor bekymret for det konkrete forslaget som legges frem.

Fra 1. juli 2021 skal avgiften på alkoholfrie drikkevarer differensieres etter sukkerinnhold. Det er blant annet foreslått at avgiftssatsen på drikke kun tilsatt søtstoff reduseres med 30%. Forslaget innebærer dermed at avgiften i større grad utformes ut fra helse- og ernæringsmessige formål, men forslaget innebærer i realiteten at flere typer alkoholfri drikke med tilsatt sukker blir billigere, fordi drikkevarerne med høyest sukkerinnhold reelt sett får uendret avgift, mens avgiften reduseres for produkter med lavere sukkerinnhold. NTF kan ikke se at dette vil understøtte målsetningen om å begrense inntak av drikke med tilsatt sukker.

NTF er også svært bekymret for at regjeringspartiene og Fremskrittspartiet i forbindelse med behandlingen av budsjettet for 2021 inngikk en avtale som innebærer at regjeringens foreslåtte avgiftssatser for 2021 reduseres med 50 pst. fra 1. januar 2021. Dette bygger ikke opp under målsetningen om god folkehelse og utjevning av sosial ulikhet i helse eller helsemyndighetenes anbefaling om å begrense inntak av drikke med tilsatt sukker. Drikke tilsatt sukker er svært skadelig for den orale helsen. Sukkerforbruket har sammenheng med den økte forekomsten av diabetes type 2 i hele den norske befolkningen, også blant de unge. Diabetes har vist seg å ha sammenheng med en rekke sykdommer i munnhulen, som periodontitt (tannløsnings sykdom), og gir en økt infeksjonsrisiko og nedsatt sårtilheling ved inngrep. Økt forbruk av sukker har direkte sammenheng med utvikling av karies, men det er også slik at inntak av sure/kullsyreholdige drikker og energi-/sportsdrikker uten tilsatt sukker (som har meget lav pH) kan gi tannskader. Slike syreskader har nå blitt et folkehelseproblem, og særlig hos barn og unge. Forbruket av disse drikkene har økt kraftig de siste årene og det er grunn til å tro at bruken vil øke enda mer etter denne omleggingen av avgifter. I Norge er det hos 16- og 18-åringer rapportert en høy forekomst av erosjonsskader, hvor 38 prosent av utvalget var registrert med erosjonsskader i minst en tann. Erosjonsskader kan føre til smerter og på sikt gi behov for kostbare restaureringer for å beholde tennene.

NTF er bekymret for at avgiftsreduksjonen på drikke som kun har tilsatt søtstoff kan føre til økt inntak og hyppigere inntak av slike drikker. Det kan gi alvorlige erosjonsskader på tennene og slike skader er ofte vanskelig å behandle på en god måte fordi tannemaljen, som kreves for å få laget gode erstatninger, i mange tilfeller er etsset bort. Slike skader er økende i omfang i dag og skadene har store konsekvenser for munnhelsen til de som rammes.

NTF synes det er bekymringsfullt at skadelige og usunne varer blir billigere og mer tilgjengelige. Reduserte priser på alkoholfrie drikkevarer kan gi økt forbruk og påvirke folkehelsen negativt.

NTF støtter en helsebegrunnet avgift og hadde forventet at også konsekvensene for den orale helsen ble vektlagt i dette arbeidet. Det har dessverre ikke blitt gjort.

Når det gjelder differensieringen som innebærer at avgiften skal beregnes av produktenes totale sukkerinnhold pr. liter ferdig utblandet drikke, vil det antas å føre til prisøkning på drikkevarer med høyt sukkerinnhold. Økte priser fører vanligvis til mindre forbruk og videre til reduserte tannhelse- og helsemessige konsekvenser. Det er dokumentasjon for at avgifter som gjør usunne varer dyrere, kan påvirke de valgene forbrukere gjør når det gjelder innkjøp.

En gruppe norske folkehelseeksperter har nylig lansert Food-Epi-rapporten der de oppsummerer politiske føringer for helsefremmende arbeid. Ekspertgruppen konkluderer med at et av de mest

sentrale virkemidlene og fremtidig innsats bør være differensiert avgift på sukker. NTF slutter seg til denne oppsummeringen.

Med vennlig hilsen
Den norske tannlegeforening

Camilla Hansen Steinum

President i Den norske tannlegeforening

Dokumentet er elektronisk signert av Camilla Hansen Steinum den 15.03.2021.